

ספר מורה הנבוכים חלק ראשון פרק מו והמשל בזה, שאתה אלו תרצה שתודיע מלך איקלים אחד לאדם מבני ארצו אשר לא ידעוהו, יהיה הודיעך אותו והערתך על מציאותו בדרכים רבים מהם, שתאמר לו הוא האיש הארוך הלבן במראהו בעל השיבה, כבר הודעתו במקריו, או תאמר הוא אשר תראה סביביו המון רבה מבני אדם רוכבים ורגלים וחרבות שלופות סביביו וגסים נשואים על ראשו וחצוצרות יתקעו לפניו, או הוא אשר ישכון בהיכל בארץ הפלוגית מזה האיקלים, או הוא אשר צוה בבנין זאת החומה, או בעשות זה הגשר, וכיוצא בזה מפעולותיו ויחסיו לזולתו. ואיפשר שתורה על מציאותו בעיניו הם יותר נעלמים מאלו, כמו שישאלך שואל היש לארץ הזאת מלך, תאמר לו כן, יש לה בלא ספק. ומה המופת על זה, תאמר לו היות זה השולחני כאשר תראה איש חלוש צעיר הגוף, לפניו זה ההמון הרב מן הזוהבים, וזה האיש האחר עצום הגוף החזק העני עומד לפניו ישאל ממנו שיעשה לו צדקה במשקל שעורה ולא יעשה, אבל יגער בו וידחה מעליו בדבריו, ולולא פחד המלך היה מתחיל בהריגתו או בדתותו ולקחת מה שבידו מן הממון, וזאת ראייה על היות זאת המדינה בעלת מלך. הנה כבר הורית על מציאותו בסדור עיני המדינה, אשר סבתו פחד המלך ויראת ייסוריו. ואין בדבר ככל מה שהמשלנו בו מה שיורה על עצם המלך ואמתת עצמותו מצד היותו מלך,

ספורי מעשיות לר' נחמן מברסלב מעשה מחכם ותם... והחכם הנ"ל כשבא אליו האגרת מהמלך כנ"ל השיב להחכם שהביאה המתן ולין פה ונדבר ונתיישב לערב עשה עבורו סעודה גדולה. בתוך סעודתו נתתם החכם בחמתו ופילוסופיה שלו וענה ואמר מה זאת שהמלך כזה ישלח אחרי עבור שפל בדרך כמוני, ומה אני שהמלך ישלח אחרי הלא מלך כזה שיש לו ממשלה וגדולה כזו ואני שפל ונבזה כנגד מלך גדול ונורא כזה ואיך יתיישב זו בדעת שמלך כזה ישלח עבור שפל כמוני? אם אומר בשביל חוכמתי מה אני כנגד המלך? וכי אין למלך חכמים, וגם המלך עצמו ודאי חכם גדול ומה הדבר הזה שהמלך ישלח עבורי, וישתומם על זה מאוד מאוד. ענה ואמר זה החכם תדע מה שאני אומר. דעתי, שבהכרח הדבר מובן ומבורר שאין מלך בעולם כלל, וכל העולם טועים בשטות הזה שסוברים שיש מלך, וראה והבן, איך אפשר זאת שכל בני העולם ימסרו עצמן לסמוך על איש אחד שהוא המלך בודאי אין מלך בעולם כלל.

...שוב שאל החכם השליח אם כן מי מנהיג המדינה? השיב החכם הראשון: זאת אני אספר לך בברור כי ממני תשאל, כי אני בקי בזה כי הייתי משוטט במדינות, והייתי במדינת איטליה וכך המנהג שיש שבעים שרי יועצים, והם עולים ומנהיגים המדינה זמן מיוחד, ועם זה השררות חולקין עצמן כל בני המדינה בזה אחר זה, והתחילו דבריו לכנוס באזני החכם השליח עד שהסכימו וגזרו שבזאת אין מלך בעולם כלל.

אור המאיר בראשית פרשת וישלח

ונראה לפרש על דרך המשל ששמעתי בשם הבעש"ט זלה"ה, וגם מצאתי ראיתי בספרים זה המשל, מלך אחד היה לו ארמון מפואר ובו כמה היכלות זה לפניו מזה, וכמה מיני שומרים העומדים במשמר המלך, לבלתי תת לכת יוצא ובא, כי אם ברשות המלך, והנה בעם הנגשים ורוצים לבא אל חדר המלך פנימה, יש כמה וכמה גווני וכמה בני אדם, כת אחד מפחותי הערך, תיכף מתפחדים משומרי המלך ובורחים מלפניהם, ולא באלה חפץ ה', וכת ב' אינם מתיראים ומתפחדים ממשמר החיצונים, כי נותנים עצות לנפשם לשחד אותם בכסף מלא, על דרך מאמרם (בבא בתרא י, א) יהיב פרוטה לצדקה והדר מצלי, ואזי יכול לבוא לפניו מהשומרים, אמנם יש עוד סיבה אחת המעכב אותם מלראות את פני המלך בחדר לפניו מן החדר, כי בכואם לשם בראותם גנזי המלך וכל דבריו המופלאים ונוראים ורמים הגנוזים לשם, שלא ראה כזה מעולם, ומתענג את עצמו מדברים הנפלאים, עד שנשאר שקוע לשם, ואבד טובה הרבה, שאינו רואה את המלך בעצמו ובכבודו את פניו המאירה, אמנם כת המוכחרת שאינם מרגישים מטובת הנאת עצמם, כי אם לראות כבוד המלך בעצמו, ובכואם לחדר המלך פנימי, אפילו בראותם כל מחמד עיניהם מדברים נפלאים אשר לא ראו מעולם, על כל זה אינו ספונה וחשובה למאומה, נגד תענוג הגדול תענוג כל התענוגים, ורצונו ותפצו לראות כבוד המלך בעצמו, וכלום חסר מבית המלך ובו נכללים פרטיות כל התענוגים, ומי שעיניו שכל לו יבואר הנמשל מעצמו, מול זה יש לרמוז בדברי דוד המלך עליו השלום, ובאלוה כלומר בשביל אלוה, שאני משתוקק בכל מגמתי ומאמצי כחי לראות המלך בעצמו, לכן אדלג שור, כל ההסתכלות אינם חשובים וספונים לפני לכולם, נגד עצם התענוג בראותי כבוד מלכותו יתברך,